

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
:"	Advocați	400 Lei pe 1 an
:"	Magistrați	300 Lei pe 1 an
:"	Un număr simplu	20 Lei
:"	Un număr dublu	30 Lei
:"	Un număr vechiu	35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adfje. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Românizarea Justiției din Ardeal de *Ard. Jurid.*
2. Legea Chirilor și rechizițiile de *Dr. Ignat Bartha*
avocat din Cluj.
3. Plățile taxelor succesoriale de *Dr. Ha.*
4. Forma mandatorilor de arestare. Jurisprudența Camerei de punere sub acuzare dela Curtea de Apel din Cluj, cu o notă de *V. M. D.*
5. Rezumate de Jurisprudențe stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal.
6. Informații.

și-l utilizează cu măiestrie, deoarece s'au născut cu el și le-a intrat în sânge — nu le e permis a râde de oropsiții soartei și ai neamului, cari nu din vina lor n'au putut și n'au avut de unde învăța românește, ca de pildă redactorul cărții de judecată dela *Șiria*. Ce profesor de limba română a avut bietul acela de judecător sub imperiul maghiar? Cine s'a ocupat de el ulterior până în 1922, când a redactat astfel hotărârea, pentruca să aibă cineva dreptul a-l face ridicul publicându-i stilul, cum s'a făcut?

Românizarea Justiției din Ardeal

Revista JUSTIȚIA din Iași în Nr. 3—4 anul IX din Decembrie 1925—Ianuarie 1926, publică la pag. 14 și 15 Cartea de Judecată Nr. 757—4—922 din 23 August 1922 a Judecătoriei Șiria cu următoarea observație:

„— Publicăm Cartea de Judecată a ocolului Șiria din Transilvania pentru cititorii noștri ca „curiozitate”, iar pentru dl. Ministru al Justiției ca „document”, fără alt comentariu.”

Am citit cu atenție textul dispozitivului și al motivației Cărții de judecată. Era vorba de tranșarea pe cale de proces a renunțării la un contract de închiriere sub condițiune. Am remarcat subliniate unele cuvinte din motive ca: *actoreasa, alegatele părților litigante, brevi manu, escepțiuni, adus aminte de punctul 10 a contractului*, reclamanta s'a pronunțat hotărât că..., cu amenințări și tentațiuni la moralul ei (reclamanta cu... a fost provocată să...) *enervată a cerut oferta să i se dea în scris, etc.*, sau *...e gustul de a se face judecător, crezând și doară exceptând că judecătorul va lua în cumpănă feta compli aceasta afacere, nu are cadența* (de a decide soarta procesului), etc....

Se vede că On. redacție a revistei dela Iași a fost isbită de limbajul întrebunțat de redactorul cărții de judecată pe alocuri și atunci prin sublinieri marchează pentru cititori motive de *curiozitate* sau mai bine zis de răs...

Nu e vorba să apărăm, încurajând o astfel de redactare a sentințelor judecătorești oriunde în țara românească. Ne permitem însă a releva că acelor, cari în Vechiul Regat stăpânesc stilul juridic românesc

Cititorii ca și redactorii revistei ieșene nu cunosc stările justiției din Ardeal. Nu știu probabil că mai ales justiția la judecătoriile de ocol din această parte a țării, se împarte de oameni din epoca maghiară, oameni bătrâni și cari n'au cunoscut nicio dată decât cel mult limba românească dela safe, căci numai acestea erau românești. Funcționarii judecătorești și judecătorii, cari au rămas la foarte multe judecătorii, sunt mulți unguri sau streini, cari posedă limba țării însă nu stilul juridic și la vârsta lor e greu să le pretinzi limbaj perfect juric. Mulți au fost înlocuiți pe încetul. Au mai rămas însă unii, ce poate n'au altă vină decât că nu cunosc limba ca cei din Vechiul Regat.

În astfel de condițiuni datorită oficialității și a noastră celor ce ne interesăm de mersul justiției românești, socot că nu poate fi alta, decât lupta pentru îndreptare și prin exemple, prin corectări, publicațiuni, etc., să umplem lacuna aceasta atât de simțită.

A râde nu îndreaptă orice stare de lucruri. Lăsând la o parte *curiozitatea*, ca o revistă de drept să-și împrumute coloanele spre a ridiculiza pentru umorul cititorilor o hotărâre judecătorească...! dar după cum orice strein instruit, când aude în conversație în limba lui pe un român că pronunță greșit sau scrântește o frază, îl îndreaptă dar nu râde, tot stfel se procedează și în cazul de față.

„Ardealul Juridic” când și-a făcut apariția acum cinci ani la Cluj, a început lupta pe acest teren al corectării limbei juridice românești utilizată în sentințe de către instanțe în această parte unită a țării. Am publicat pentru circumstanțe un *dictionar*

juridic (vezi Anul I și II), am publicat foarte multe hotărâri greșit redactate ca limbă, cu cuvintele exact românești în paranteze sau cu trimiteri în note. Am extras părțile din hotărâri, aduse publicului bine redactate și luându-le drept modele le-am trimis prin Directoratul Justiției din Cluj instanțelor din Ardeal, etc., am publicat articole corectate... și astăzi în 1926 ne putem fâli cu redactarea pe românește a sentințelor care față de trecut este mai mult decât mulțumitoare. (Vezi în numărul acesta al revistei sentința jud. Siria din 1925.)

Desigur, că românizarea justiției din Ardeal, ca punct primordial din programul de lucru al revistei noastre și ca început al unificării legislației țării, n'a putut începe decât de sus în jos, dela Curți la Tribunale și apoi a ajuns la judecătoriile de ocol.

Procesul acesta a fost în deosebi ajutat prin venirea în Ardeal a magistraților din Vechiul Regat, care actualmente au ajuns ca proporție mai mult ca trei sferturi față de magistrații streini sau români ardeleni și suntem siguri că în câțiva ani limba juridică de redactare a hotărârilor va fi aceeaș pe întreg cuprinsul țării.

Deaceea rămânem la părerea că nu prin ridicul, dar prin răbdare și bunul exemplu se pot remedia stări de lucruri, ca cel de care se ocupă revista de drept din Iași.

Juriștii din țara veche, cari vor citi numărul amintit din „*Justiția*” se vor mira cel mult, iar oamenii de drept ardeleni se vor simți jigniți și cu drept cuvânt. Aceștia din urmă oricând și în orice împrejurări i-am cunoscut, totdeauna au fost unanim în a recunoaște, că modelul de limbă românească și de stil juridic îl așteaptă din Vechiul Regat. Datoria noastră deci este să-i ajutăm să-și îndrepte greșelele, părere neîmpărtășită și de revista *Justiția* și e regretabil.

Dar în definitiv cuvântul *actoreasa* este femininul dela *actor* și redactorul Cărții de judecată necorectat niciodată de nimeni a socotit că-l poate întrebuința. *Alegatele* adică cele ce au discutat părțile din proces, cele ce ele au *alegat*, *brevi manu*, *amenințări* și *tentațiuni* adică încercări, *ofertul* adică *oferta* etc. sunt expresiuni ce se pot pricepe cu oarecare bunăvoință. *Fail accompli* expresie franțuzească scrisă românește ar fi poate mai greu de admis, iar *cadența* a fost întrebuințat în loc de *cădere*, etc.

Dar On. redacție putea corecta întreaga redactare înlocuind-o cu expresiile adevărat românești și astfel să fi trimis numărul din revistă la Judecătoria Siria. Ar fi făcut o faptă laudabilă. S'ar cădea ca și revistele juridice din Regat să ne dea mâna de ajutor necesară, pentru consolidarea justiției românești care e unică și astfel să fie cu plăcere și interes citite și în regiunile unite ale Ardealului. Ori, cum pot ajunge să fie răspândite astfel, când cei ce trebuie să le citească au

motive de jenă, căci fără vre-o vină din partea lor se văd ridiculizați!

Dar exemplul luat de confratele dela Iași datează din 1922 și este cert că de atunci și până în 1926 stările de lucruri s'au schimbat mult, mult de tot. Suntem siguri că aslăzi nicăiri în Ardeal nu se mai pot găsi exemplare de sentințe la fel ca exemplarul de care ne ocupăm (vezi la fine).

Deaceea fără a ne permite observări sau polemici deplasate — ce nu intră în programul de lucru al revistei — am găsit nimerit a releva cele de mai sus. Fără a încuraja sau măcar scuza stil românesc juridic ca cel din Cartea de judecată dela Siria, înțelegem a vedea laturea serioasă a chestiunii și profitând de aceasta ocazie — *rugăm pe toate revistele surori din întreaga țară, să conlucreze în sensul arătat la îndreptarea răului și la contribuția patriotică ce incumbă tuturor — de a ajuta în concret la purificarea limbei juridice și stilului românesc curat, ce să se întrebuințeze și în regiunile unite ale Ardealului.*

Juriștii și magistrații din Vechiul Regat sunt mult mai fericiți decât noi cești de pe meleagurile Transilvaniei! Ei aplică legile țării și se ocupă de finețe în interpretări savante. Magistrații veniți însă aici, au pe lângă îndatorirea profesională de a aplica legi de multeori streine, și pe acea de pionieri ai românizării și unificării legislative. Tot ce s'a făcut în aceasta direcție în ultimii șase ani se datorește în mare parte și lor și încă cu ce sacrificii...

Se cuvine dar în astfel de chestiuni ca, cuvântul lor să fie măcar în parte luat în seamă.

„*Ardealul Juridic*”

Legea chiriilor și rechizițiile

Dat fiind cazul că azi în părțile alipite funcționează Comisiile mixte de rechiziții, în urma numeroaselor procese, ce s'au ivit și se ivesc zilnic din raporturile create prin bonurile de rechiziții, s'a pus întrebarea și e necesar a se ști în cazurile rechizițiilor, ce fel de norme de drept sunt aplicabile. Se aplică oare în aceste cazuri legile comune, sau raporturile create prin rechiziții sunt încadrate de legea chiriilor, ca o lege excepțională?

În linii generale art. 1 din Regulamentul asupra legii rechizițiilor spune: atunci când interesele țării ar reclama, după încuviințarea dată printr'un jurnal al Consiliului de ministrii, autoritatea militară are dreptul ca în condițiunile și limitele prescrise de lege și de regulament, să ceară dela locuitori tot ceea ce este necesar pentru apărarea țării.

În baza acestui art., prin jurnalul Consi-

liului de ministrii No. 2435 din 5 Octombrie 1923, publicat în Monitorul Oficial No. 152 din 10 Octombrie 1923, au luat ființă actualele comisii mixte de rechizii, a căror scop este să rechiziționeze locuințe pentru ofițeri și funcționari ai Statului din teritoriile alipite.

Aceste Comisiuni — despre cari vorbește de altfel și legea chiriilor din 1924 — funcționează după prevederile regulamentului asupra legii rechizițiilor și după instrucțiunile date de Ministerele de Interne și Războiu, însărcinate de Consiliu de ministrii cu aducerea la îndeplinire a jurnalului sus amintit, precum și după regulamentul de locuințe cu No. 4868 publicat în Monitorul Oficial 178 din 14 Noembrie 1920.

Comisiunile sunt alcătuite în conformitate cu dispozițiunile art. 17 punct B) al regulamentului asupra legii rechizițiilor, publicat în Monitorul Oficial No. 112 din 27 August 1922 și se folosesc pentru procurarea locuințelor pe seama celor îndreptățiți, după anumite jaloane.

Comisiunea Mixtă de rechizii eliberând bonul de rechiziție, stabilește chiria locuinței rechiziționate în conformitate cu cele arătate de legea chiriilor în vigoare, precum se prevede în art. 9.

Legea chiriilor din 1924 (legea Mârzescu) recunoaște de altfel existența acestor Comisiuni mixte de rechizii „*expressis verbis*”, când în art. 6 ultim. alin. spune: „... *dacă în localitatea în care au fost transferați nu pot găsi prin Comisiile de rechiziție locuința necesară familiei lor*”.

În afară de această indicație: expresă legea chiriilor în art. 26 spune următoarele: „*Proprietarul va putea, oricând, evacua pe locatarul unei case sau a unui apartament obținute prin rechiziție atunci, când locatarul a încetat să mai aibă însărcinări oficiale pe temeiul cărora s'a făcut rechiziția casei sau apartamentului*”.

Legea nu cere ca rechiziția să fi existat anterior promulgării ei. Art. 26 vorbește în genere despre rechiziționări; oricând ar fi luat ele ființă, ele sunt supuse acestei dispozițiuni.

Dar din însăși natura lucrului reese că rechiziția este un *raport excepțional*, creat forțamente prin actul eliberării bonului de rechiziție, mai bine zis prin actul de rechiziție. Aci operează pe de o parte o măsură luată de o autoritate a Statului, pe de altă parte o supunerea și o executare a ei din partea proprietarului rechiziționat.

Este normă de drept că atunci, când se arată lipsa normelor, cari ar trebui aplicate pentru regularea unui raport de drept, rațiunea dreptului ne trimite la legea comună, ca și în cazul când în lipsa voinței părților contractante urmează să se aplice normele de drept comun.

Nu este însă mai puțin adevărat că în speță există pentru regularea raportului de închiriere două feluri de norme: normele codului civil și normele excepționale ale legii chiriilor. Normele codului civil se aplică acolo, unde operează voința contractantă a părților, iar normele legii chiriilor sunt măsurile luate de legiuitor, tocmai în vederea lipsei voinței de contractare, prin impunere obligatorie, prelungindu-se raporturile de închiriere reexistente, prin forța legii.

Ori, rechiziția este un raport de drept „*sui generis*”, de sigur un raport excepțional, care nu se bazează pe voința părților ci el are la bază impunerea unei autorități. Evident deci că rechiziția se apropie de caracterul excepțional al contractelor prelungite de lege și stă departe de contractele de închiriere, încheiate și existente prin voința părților.

Asfel, rezumând: aplicarea art. 9 a legii chiriilor de către comisiile mixte de rechiziții la fixarea chiriei; văzând dispozițiunile legii chiriilor privitor la raporturile de rechiziții; constatănd identitatea excepționalității raporturilor create; e mai presus de orice îndoială că în procesele ivite din raporturile create prin rechiziție trebuiesc aplicate dispozițiunile legii chiriilor.

Are însemnătate acest principiu mai cu seamă prin aplicarea art. 15 din legea chiriilor, care a desființat oferta reală și a inaugurat pactul comisoriu legal fără punere în întârziere, în opoziție cu art. 1118 din cod. civ. aust.

Incontestabil, că cel ce beneficiază de rechiziție — oricând s'ar fi aplicat rechiziția — trebuie să se conformeze art. 15 din legea chiriilor, el trebuie să facă plata chiriei fără punere în întârziere.

De asemenea se poate aplica art. 26 din legea chiriilor, oricând, indiferent dacă rechiziția s'a aplicat după promulgarea legii chiriilor azi în vigoare.

Se constată în fine că atât prin rechiziție, cât și prin prelungirea contractelor se suprimă cel mai distinctiv element al dreptului de proprietate: *jus disponendi*, în con-

secință *efectul*, obținut în ambele cazuri, trebuie să fie *identic*.

În procesele născute în urma unui raport de rechiziție nu pot fi aplicate deci normele codului civil, ci sunt aplicabile dispozițiunile legii chiriilor, date prevăzute pentru cazurile excepționale.

Dr. Ignat Bartha
advocat Cluj.

Plata taxelor succesoriale

În „Buletinul Justiției“ sub nr. 170 din 26 Noembrie 1925, s'a comunicat Ordonanța sub nr. 86.655 din 4 Noembrie 1925, a Ministerului Justiției, Direcțiunea generală a Personalului București despre plata taxelor succesoriale.

În această ordonanță dl. Ministru al Justiției constată, că s'au ivit plângeri privitoare la rămânerea cauzelor succesoriale în nelucrare până la plata taxelor succesoriale, dar s'a mai constatat, că acele sunt nebazate. Deoarece art. 101 din legea asupra taxelor de timbru și înregistrare dispune, sub sancțiunea unei amenzi, să nu se dea curs unor acte nelimbreate, sau nesuficient limbreate.

Mai departe ordonanța aceasta adaugă: dispozițiunea de a se lăsa în nelucrare, făcându-se numai ca notă marginală, cauzele succesoriale ce urmează a fi intabulate în cartea funduară, până la plata taxelor succesoriale, este în conformitate cu prevederile articolului amintit în legea timbrului; aceste dispoziții fiind luate prin decizie, care se comunică părții interesate, ele au posibilitatea de a ataca pe cale legală acea decizie, dacă se socotesc nedreptățite.

În fine ordonanța ministerială sfârșește cu aceea, că „vechea procedură, în conformitate cu paragraful 75 din legea succesorală, crează pentru Stat dificultăți la încasarea taxelor și este în contradicție cu art. 101 din legea timbrului“.

Ce conțin acele plângeri, nu știu și nu întreb, dar cred, că la aceasta ordonanță ministerială se pot face unele observațiuni.

Conform art. 1. al legii XVI din 1894. procedura de moștenire se va deschide din oficiu, sau la cererea părții interesate, după moartea defunctului, sau după declararea ca mort a acestuia.

În prezent — pentru cheltuelile prea mari — părții interesate nu cer deschiderea procedurii de moștenire, dar dacă ereditatea e mobilă, atunci o împărtășesc după învoială comună. Deoarece decât să primesc mai puțin, mai bine, nu plătesc taxele după valoarea, care nu corespunde realității. În cazul acesta părțile nu plătesc nici taxa de timbru, nici aceia de înregistrare, prin urmare părțile interesate nu și-au putut înainta plângerea.

Însă procedura de moștenire se va deschide din oficiu, — chiar în cazurile prevăzute la punctele 1—4 §. 2, dacă în succesiune s'au găsit bunuri nemișcătoare, în decurs de trei luni de la moartea defunctului, când nimeni din cei interesați nu a cerut deschiderea. (Art. 4. alin. 1 al legii XVI din 1894).

Procedura de moștenire din Ardeal pentru asta ordonă procedura de moștenire din oficiu, când după

defunct tot ce a rămas ca ereditate, trebuie să se predea și intabuleze și prin cartea funduară, că prin aceasta cel care e proprietar real, să fie totdeauna și proprietar de carte funduară.

Cheltuelile ivite cu ocaziunea inventării moștenirilor le stabilește judecătoria, pe seama funcționarului inventariator, între cari se stabilește spese de timbru.

Asfel că nu este vorba despre inventarul nelimbreat, sau nesuficient limbreat. Că dacă s'ar înlămpla, că unui secretari comunali, sau cercuali nu ar lipi timbru pe inventar, de exemplu, când nu există erede și după defunct ar trebui să moștenească chiar Statul român, sau dacă chiar ar uita a lipi timbrul, judecătoria nu împiedecă continuarea procedurii de moștenire conform art. 101 punctul m), din legea asupra taxelor de timbru, pentru timbrele cu 2—3 lei, ci se va continua procedura de moștenire, predând notarului public actele necesare, invitându-l că dela părți interesate să perceapă fie timbrul, fie prețul aceluia.

Ce să înlămplă, dacă părțile interesate nu s'au înfățișat la desbaterea orală înaintea notarului public? Nici ele nu pot da timbre?

În cazul acesta notarul public va lipi timbrele necesare, el ar socoti prețul aceluia și judecătoria când predă — printr'o decizie — moștenitorilor moștenirea defunctului în conformitate cu partajul lor, totdeauna stabilește taxele și cheltuelile notarului public.

Chiar din oficiu se poate termina o cauză de moștenire, iar un judecător n'ar face pagubă Statului român, și fără de aceea, el ar aplica și s'ar servi de dispozițiunea art. 101 punctul m) din legea asupra taxelor de timbru și înregistrare.

Judecătorul satisface dispozițiunii procedurii în materie de moștenire din Ardeal și totuși nu calcă prohibițiunea art. 101 din legea asupra taxelor de timbru.

Până acuma nu este discuție, dar cu atât mai vârtos e discutabilă chestiunea plății taxelor succesoriale, care atunci începe, când judecătoria dă deciziunea de predare succesiunii și o trimele împreună cu actele necesare administrației financiare respective ca taxa succesorală să o impună, iar despre aceea mandatul de plată să-l extrădea erezilor și ca în termen de 15 sau 30 zile să avizeze judecătoria despre această dispozițiune. Cu ocaziunea aceasta judecătoria comunică Administrației financiare respective, că dacă nu ar sosi instanței aceasta avizare, judecătoria, după expirarea termenului susmenționat, va face acele dispozițiuni, care sunt necesare la efectuarea inscripțiunilor în cartea funduară și că ea ar fi cu considerare la taxa succesorală impusă.

Această ordonanță (deciziunea) se bazează pe articolul 29 al legii VII din 1912, însă aceasta lege a rămas în vigoare conform art. 1 al Decretului No. I. al Cons. Dir. al Transilvaniei.

În conformitate cu această decizie se știe că în Transilvania ereditatea defuncților și în această privință e pas prim, că aceasta veche procedură — în privința taxelor succesoriale — este în contradicție cu dispozițiunile art. 101 din legea timbrului, sau în realitate cum stăm în chestiunea aceasta?

Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, în care se află art. 101, care se referă la Transilva-

nia, s'a publicat în „Monitorul Oficial” sub No. 64 din 23 Iunie 1920.

Asfel avem două epoce: una, care începe dela constituirea imperiului român (1. Dec. 1918) și durează până la publicarea legii asupra taxelor de timbru (23 Iunie 1920) și a doua, care începe dela publicarea legii citate (23 Iunie 1920) și ține până astăzi. Ar fi fost și epoca a treia, dacă Parlamentul în luna Decembrie 1925 ar fi votat legea cea mai nouă asupra taxelor de timbru și de înregistrare.

Să luăm aceste epoce pe rând:

Sub regimul maghiar a fost în vigoare legea XI din 1918 relativ la taxe de tranșmisiune de bunuri, care s'a publicat în gazeta oficială „Buletinul din Budapesta” la 23 Iulie 1918 în nr. 164. Aceasta lege a intrat în vigoare pe ziua de 1 August 1918, însă cea mai mare parte din Administrațiile financiare Ardelene și azi se servesc de ea.

Despre taxa succesoră se vorbește în articolul 37, care declară, că taxa succesoră se va impune după suma, cu care s'a îmbogățit moștenitorul defunctului. Că dacă instanța de moștenire a desbătut afacerea succesoră, atunci aceea valoare e călăuză, pe care a stabilit-o însăși instanța. În cazul de contraversa este îndreptățită a proceda administrația financiară respectivă.

Suma taxelor succesorale se schimbă după raportul de rudenie, care era fixată în art. 54 al legii XI din 1918. Consiliul Dirigent al Transilvaniei, în Decretul Nr. art. 1 ne-a declarat, că legile emantate înainte de 18 Oct. nou 1918 rămân în interesul ordinii publice și pentru a asigura continuitatea de drept, până la altă dispoziție, în vigoare în mod provizoriu.

Prima dispoziție legală era „Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare”, care a fost publicat în „Monitorul Oficial” la 23 Iunie 1920 în numărul 64.

Dacă cercetăm aceasta lege, găsim, că s'a pus în aplicare la 1 Mai 1920, conform art. 99, dar aceea nu s'a extins pe teritoriul din Transilvania. În locul acesteia între dispoziții tranzitorii se află art. 101, care zice: „până la alcătuirea unei legi unice aplicabilă în toate ținuturile României întregite, legile asupra taxelor de timbru și înregistrare, *actualmente în vigoare în Transilvania, etc. vor continua a se aplica și de aci înainte cu modificări.*”

Afara modificare se află sub punctul a), care declară, că taxele de înregistrare (între cari se va socoti taxa succesoră stabilită prin legea ungară existentă (exp. Legea XI din 1918) *se va percepe de la promulgarea acestui decret-lege în cifra indicată, însă în lei și bani.* Suma care se va lua de bază la calculare, se va socoti în lei și bani în proporție de 2 coroane 1 leu.

Modificarea ce urmează se află sub punctul j), care declară, că taxa de timbru fix și proporțional până la 50 lei se percepe prin aplicarea timbrului mobil, iar taxele mai mari de 50 lei, prin viză pusă de receptorul de Stat.

Taxele de înregistrare (deși taxa succesoră) se percep prin viză de receptorul de Stat asupra actului supus taxei de înregistrare.

În punctul k) însă declară, când taxele de timbru și înregistrare nu se pot stabili definitiv în termenul prescris de lege pentru achitare, fiscul își rezervă dreptul de a percepe diferențele de lichidarea

ulterioară, iar partea are dreptul la restituire în caz când ar fi plătit mai mult.

Afară de aceste modificări nu se află alte dispozițiuni referitoare la taxe succesorale, prin urmare este vădit, că legea XI din 1918, a rămas în vigoare și numai cifra indicată s'a schimbat în lei și bani, fiindcă conform naturei afacerii succesorale nu poate ocupa loc perceperea taxei succesorale prin viza de receptorul de Stat și fiindcă aceea nu poate fi stabilită definitiv în termenul prescris de legea pentru achitare. (Art. 84 al. legii XVI din 1894).

În toamna anului 1920 s'a schimbat hârtia de coroană și fiindcă a devenit dăruită în aplicarea art. 101 din legea timbrului, Ministerul Finanțelor prin Secretariatul general din Cluj, la ziua de 31 Ianuarie 1921 sub nr. 42.091/1920. IV. D. a eliberat Circularul său, spre a aplica corect legea XI din 1918. (Gaz. Ofic. No. 62 din 26 Febr. 1921).

În această circulară s'a declarat, că aceasta dispozițiune are putere retroactivă de la 1 Septembrie 1920.

Când unele instanțe au voit a aplica art. 101 din legea timbrului în procedura de moștenire, au pus întrebări la Minister.

La aceasta Directoratul General din Cluj sub No. 35.446—1921 ne-a comunicat, că *rămâne procedura cea veche în vigoare, dacă erezii nu plătesc taxele succesorale, adică pe baza deciziei de predata succesiunii autoritatea de carte funduară va intabula dreptul de proprietate și de ipotecă.*

La 28 Iulie 1921 sub nr. 91 al Monitorului Oficial s'a publicat Legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni, cu care s'a modificat și s'a unificat unele dispozițiuni a legii timbrului și a codului civil.

Deși aceasta lege nu era aceea despre care a făcut mențiune art. 101 al legii timbrului, totuși cu considerare la art. 10 acestei legi e adevărat că aceasta lege e o lege pozitivă și se va aplica față de fiecare persoană în tot cuprinsul României.

Aceasta lege ne-a declarat în articolul său 11, că orice dispozițiuni de legi sau regulamente contrarii celor de față sunt și rămân abrogate și în așa mod nu numai Codul Civil austriac, ci și procedura de moștenire (legea XVI din 1894 și regulamentul ei s'a schimbat într-o parte și legea privitoare la transmisiunile de bunuri (legea XI din 1918).

Ministerul Finanțelor Secretariatul General Cluj, prin circulara de sub No. 42.603/921 ne-a comunicat, că „Legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni și donațiuni” se va aplica (Gazeta Oficială No. 56 din 4 Noembrie 1921) și în Transilvania, în locul dispozițiilor art. 41—44 din legea ungară XI din 1918.

Această lege ne-o declarat în articolul 2, că sunt supuse la taxele de înregistrare, crescând progresiv succesiunile testamentare, succesiunile ab-intestat și legatele.

Aceste taxe sunt datorite pentru toate transmisiunile mortis-cauza de la 1 Ianuarie 1921, chiar dacă s'au dat deciziuni de stabilirea taxelor.

Taxele succesorale devin exigibile din prima zi a lunii a doua, care urmează după comunicarea deciziei, prin care s'a stabilit taxele.

Neplata taxelor la data exigibilităților atrage după sine, fără punere în întârziere, curgerea unei

dobânzi de 6% pe an în folosul fiscoi, chiar dacă moștenitorii obțin termen de plată.

Această lege nu are legătură cu legea XVI din 1894 și cu regulamentul ei, prin urmare trebuie să cercetăm, ce a voit legiuitorul și cum se poate nimici controversa.

Această Lege nu are Regulament eliberat de guvern, ci numai ordonanțe de aplicare. Așa Ministerul Finanțelor a adresat una sub nr. 82.215 din 29 Iulie 1921, către Administrațiile Financiare pentru mai exactă aplicare și o bună înțelegere a textului, dar nu vorbește despre procederea încasării taxei succesoriale, ci numai de calcularea sa.

Iar circularea sub No. 42.603—1921 a Direcțiunii Generale Financiare din Cluj (Gaz. Ofic. 56—821), declară, că taxele mai mici de 10 lei, rămân să le încasați ulterior, deodată cu alte impozite datorite de păși.

S'a declarat mai departe, că conform deciziunii judecătorei dată pe baza constatărilor făcute de notarii publici se va constata taxa succesorală, care se va trece în registrul „A”.

Urmărirea și perceperea acestor taxe se face conform legii din 1 August 1921, pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice.

Articolul 21 al acestei legi însă se rostește, că cel ce nu va achita sumele datorite la biroul casei publice, unde este înscris, până la a 15-a zi dela data exagibilității acelor datorii, este supus urmării.

Conform art. 26 urmărirea se face de către agenții de urmărire.

Că dacă debitorul nu plătește datoria și dacă s'a vândut mobilele lui prin licitație publică, atunci conform art. 31 vine rândul averii imobiliare a debitorului.

Dacă aceste reguli le cunoaștem și dacă considerăm art. 2, alin. ultim al legii asupra impozitului progresiv pe succesiuni și donațiuni, este evident, că judecătoria, ca instanța de moștenire nu poate aplica art. 84 al ordonanței sub No. 43.194 I. M. I. 1895 a Ministerului de Interne și a celui de Justiție pentru punerea în aplicare a legii XVI din 1894, când somează Administrația financiară (percepție), ca odată cu trimiterea deciziunii de predare, să fixeze proventul (taxa succesorală) în 30 de zile, să elibereze erezilor cunoscuți ordinul de plată și să comunice cele făcute, iar după primirea înștiințării, judecătoria va putea soma pe erezii, ca să dovedească plata taxei succesoriale în termen fix de opt zile.

Deoarece taxele succesoriale devin exigibile din prima zi a lunii a doua, care urmează după comunicarea deciziunii administrației financiare, prin care s'a stabilit taxele și acest termen poate fi 3—4 luni de zile, prin urmare judecătoria să nu someze Administrația financiară respectivă, ca să impună taxa succesorală în termen de 30 zile, ci în termen mai scurt și apoi să comunice rezultatul, totdeodată să pună în evidență pe 5—6 luni.

Iar dacă moștenitorii au vărsat taxa succesorală și vor dovedi aceasta împrejurare: instanța de moștenire poate trimite autorității de carte funduară deciziunea de predare spre a o înscrie (intabulare); și dacă părțile nu dovedesc achitarea taxelor succesoriale, să nu fie trimisă; și atunci conform ordonanței 87.655 din 4 Noembrie 1925, a Ministerului

Justiției, Direcțiunii Generale a Personalului nici un funcționar judecătoresc, nu va fi osândit deoarece a dat curs unor acte, care lipsește viza de înregistrare. (Vezi art. 101 punctul m) din legea timbrului și de înregistrare).
Dr. Ha.

JURISPRUDENȚĂ

Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel Cluj

Dosarul No. 6/1926.

Mandat de arestare emis de judele instructor fără să arate pedeapsa prezăcută de textul din c. p. ce califică infracțiunea. Nulitatea unui astfel de mandat conf. art. 101 pr. p. r.

Deciziune No. 9

In cauza privitoare pe Forț Ioan, Forț Mariuța, Forț Teodor și Forț Gavrilă pentru crima de asasinat.

Dupăce grefierul a dat lectură apelului declarat de preveniți Forț Mariuța, Forț Teodor și Forț Gavrilă în contra hotărârii No. P. 33/926 a Tribunalului Cluj, menționatei hotărâri, și lucrărilor din dosarul cauzei, dl Procuror-General — Dr. Alexandru Pop — a citit adresa prin care Ministerul de Justiție comunică Parchetului General că prin deciziunea No. 94220/925 a delegat pe judele N. Iepure dela Tribunalul Cluj a îndeplini în acelaș timp cu titularul, funcțiunile de judecător la cabinetul de instrucțiune al aceluiaș tribunal până la noi dispozițiuni, delegațiune care i se va retrage când nu va mai fi necesară și cere admiterea apelului numai pe motivul bazai pe art. 101 pr. p. și apoi s'a retras împreună cu grefierul.

Camera

Deliberând asupra apelului declarat de preveniți Forț Mariuța, Forț Gavrilă și Forț Teodor în contra hotărârii Nr. P. 35/926 a Tribunalului Cluj, hotărâre prin care s'a confirmat mandatele de arestare Nr. 4, 5 și 3/926 emise de judele Instructor al acelu Tribunal contra numișilor preveniți.

Având în vedere că din lucrările aflate în dosar, în fapt se stabilește următoarele:

Tribunalul Cluj având a hotărâ potrivit dispozițiunilor art. 97 din codul român de procedură penală extins în Ardeal prin legea din 13 Aprilie 1925 asupra mandatelor de arestare Nr. 4, 5 și 3 emise de judele Instructor al acelu Tribunal în contra numișilor preveniți, prin hotărârea Nr. P. 35/926 confirmă menționatele mandate de arestare.

Că în contra acestei hotărâri se face pe baza art. 127 acelaș cod apel în termenul și după formele prevăzute de art. 137 din menționatul cod, de către numișii preveniți cari cer reformarea hotărârii Tribunalului, infirmarea mandatelor de arestare emise în contra lor, pe motiv că ele sunt nule. Intrucât nu coprind și pedeapsa prevăzută de lege pentru faptele pentru care sunt urmăriți și pe motiv că au fost confirmate de o secțiune alta decât aceia pe lângă care este alipit judecătorul de instrucțiune care a emis mandatele de arestare.

Ori, în ce privește primul motiv.

Constatănd că mandatele de arestare emise în

contra prevenițiilor apelanți nu copriind și pedeapsa prevăzută de lege pentru faptele pentru care sunt urmăriți ci numai mențiunea că acele fapte „sunt pedepsite de acelaș articol” care le califică și considerând că art. 101 din codul român de procedură penală extins în Ardeal prin legea din 15 Aprilie 1925 prevede ca mandatul de arestare să copriindă, *sub pedeapsă de nulitate*, pedeapsa prevăzută de lege pentru faptul pentru care un prevenit este urmărit, iar jurisprudența dezvoltată în jurul acestui articol prevede că simpla enunțare a articolului care pedepsește acel fapt nu este suficientă ca să satisfacă dispozițiunea categorică a articolului menționat, a trebuit să declare nule menționatele mandate de arestare.

În consecința pentru aceste motive și ne mai fiind interes a se pronunța asupra celui de al doilea motiv de Apel,

În unire cu concluziunile d-lui Procuror-General

Decide

Admite apelul declarat de preveniții Forț Mariuța, Forț Gavrilă și Forț Teodor în contra hotărârei No. P. 35 926 a Tribunalului Cluj, dată asupra mandatelor de arestare No. 4, 5 și 3/926 emise contra lor de Judele Instructor al acelui Tribunal.

Reformează menționata hotărâre.

Declară nule menționate mandate de arestare.

Ordonă punerea imediată în libertate a numiților preveniți de sub acele mandate de arestare.

Nota. Procedura penală română ce se aplică în Ardeal dela 1 Septemvrie 1925, nu e de ajuns cunoscută în aceste părțiunile ale țării. Deciziunea ce publicăm mai sus este cel mai elocvent document, atunci când constată că sunt judecători de instrucție cari nu voesc să țină seamă de disp. categorice ale art. 101 c. pr. p. rom. în cuprinsul următor: „Mandatele de aducere, de depunere și de arestare vor fi motivate și vor cuprinde cauza care le-a provocat. Acel (mandatul) de arestare va cuprinde încă calificarea faptului și pedeapsa prevăzută de lege. Acestea toate sub pedeapsă de nulitate”

Pentru ușurarea juristilor din Ardeal la studiul nouilor dispozițiuni din această pr. penală, am editat încă din luna Julie; Comentarul „Pr. penala română” spre a putea fi cu folos și din timp consultat. S'au dat modele de mandate de arestare (vezi pag. 394 volumul nostru) și de felul practic cum au a fi alcătuite. Paguba este mare pentru bunul mers al justiției penale, de oare-ce, ca în speța ce publicăm, se vede cum „Camera de punere sub acuzare pe lângă Curtea de Apel din Cluj” constatând că judele instructor n'a emis mandatele de arestare în con-

formitate cu legea (art. 101 pr. p. r.) și de oare ce tribunalul prin *jurnalul* său de confirmare a trecut peste această nulitate *anulează ea mandatele și dispune eliberarea preveniților din arest* fără a se preocupa de nevoia probabilă a menținerii lor în stare de arestare în interesul cercetărilor sau a siguranței publice. Conform abrogatelor texte (art. 141 și urm. (din procedura penală maghiară) judele instructor ordona arestarea printr'o deciziune (încheere) de zi supusă controlului Camerei de acuzare de pe lângă Tribunal și eventual al Curții de Apel senatul penal ca instanță de recurs în această materie (178,176 pr. pen. mag.) E posibil ca unii judecători de instrucție lucrând în Ardeal conform noiei proceduri penale române, să confunde acele încheeri de arestare cu mandatele de arestare cerute conf. noului text (art. 100 și 101 c. pr. p. r.); caz când greșala ar fi foarte mare, de oare ce prin acele încheeri, dacă judele instructor nu era legat de anumite condiții de strictă formă — privind mai mult fondul — la emiterea mandatelor de arestare magistratul instructor trebuie neapărat, să constate faptul pus în sarcina acuzatului, să-l calibre motivând în fapt și în drept necesitatea lansării mandatului de arestare printr'o ordonanță de zi. Mandatul de arestare ce conține ordinul ca, cel acuzat să fie încarcerat la închisoare, ca o urmare a ordonanței în acest senz al instructorului, trebuie neapărat să dea arestatului *indicațiuni* (conf. art. 101 pr. p.) *suficiente asupra faptului ce i-se impută și asupra pedepsei ce-l poate aștepta*, pentru a-l pune în situațiune de a-și pregăti apărarea ce ar avea de gând să opună acestei măsuride rigoare — mandatul de arestare — luată de judele instructor în contra sa.

Arestații din speța ce publicăm au și cerut prin apelul declarat la Camera de punere sub acuzare anularea mandatelor de arestare, emise de judele instructor contra lor pentru vizi de formă și au obținut câștig de cauză prin ordonarea punerii lor în libertate.

Neuzitat în caz de apel al arestatului mi se pare susținerea acestui apel în fața „Camerei” de către reprezentatul Ministerului public: de oare-ce pe baza principiului că parchetul este unul și indivizibil, apare curios ca procurorul tribunalului să ceară arestarea acuzăților la judele instructor și tribunal, iar în fața Camerei de punere sub acuzare să se întâmple tocmai contrarul.

Cea ce înseamnă că decizia de anulare a mandatelor de arestare dată de Camera de

punere sub acuzare a rămas definitivă și era mare interes să vedem ce ar fi decis și Inalta Curte de Casație cu privire la acest mod de interpretare și soluționare. Or, cei liberați de sub mandatele de arestare n'aveau interes să facă recurs; iar Procurorul general nu-l mai putea face, fața de concluziile puse, având câștig de cauză.

Decizia Camerei de punere sub acuzare pare juridică, după cât putem deduce din considerentul privitor la primul motiv de apel. Ni se pare însă, că pentru o deciziune ce stabilește jurisprudență, motivarea este prea succintă. S'a insistat, cred, prea puțin asupra faptului de asasinat, pus în sarcina preveniților și nu s'a articular în deajuns asupra celor ce trebuia să conțină mandatele de arestare pe cari „Camera“ le-a anulat.

Spun acest lucru de oarece judecătorii de instrucție din circumscripția Curții Cluj, vor lua drept mod de interpretare constant vederile Camerei de punere sub acuzare în spețele la fel pentru viitor, deci era nevoie de o dezvoltare mai mare.

Cititorul deciziunii, care n'a văzut dosarul și modul de alcătuire al mandatelor de arestare poate interpreta și altfel mențiunea . . . „sunt pedepsite de acelaș articol“.

Dacă de pildă în mandatul de arestare după ce se descrie faptul de asasinat pus în sarcina acuzaților se spune „fapt prevăzut și pedepsit de art. 278 c. p.“, acest procedeu s'ar putea interpreta și altfel decât în sensul concluziilor Camerei.

Din moment ce preveniții citind mandatele de arestare au cunoscut faptul pentru care sunt bănuți și arestați, au cunoscut și pedeapsa ce-i poate aștepta; ei pregătindu-și motivele apelului scopul înmânării mandatelor de arestare este alins și nu mai trebuiau anulate, simpla enunțare satisfăcând cerințele art. 101 pr. p. În această privință Casația S. II. deciz. penal. 442/920 spune:

„Un mandat de arestare numai atunci ar putea fi declarat nul de instanțele superioare, când aceste instanțe ar recunoaște că faptul imputat de judele instructor, nu poate avea nici un raport cu textul din legea penală invocată și când arestarea nu ar putea fi întemeiată pe nici un text de lege pozitiv, care ar justifica-o, etc.“ (vezi volumul nostru Pr. Pen. rom. adnotate pag. 169).

Or, din moment ce art. 278 c. p. care definește asasinatul, indică și pedeapsa și a fost coprins în mandatele de arestare, s'ar putea susține cu succes, că nu mai poate fi

vorba în speță de vre-o omisiune sub nulitate conf. art. 101 pr. pen. rom. și deci greșit a decis Camera de punere sub acuzare anularea acelor mandate.

Iată de ce aș fi preferat ca decizia aceasta să fi putut ajunge înaintea Inaltei Curți de Casație pentru ca suprema instanță să-și spună ultimul cuvânt.

Motivată bine sau discutabilă, fapt e că decizia Camerei a anulat mandatele de arestare în mod definitiv. Ce-i rămâne de făcut judecătorului de instrucție într'un asemenea caz, când i se comunică prin parchet că presupușii asasini pe care-i are sub instrucție au fost puși în libertate? Interesul instrucției ca și acel al ordinei și siguranței publice, ce reclamau menținerea lor sub arestare, dacă n'au fost luate în considerare de Camera de punere sub acuzare, nu însemnează că au încetat de a exista ca motive de arestare ca atare. Cum va proceda însă în cauza, în care cum am văzut judele instructor are nevoie în fiecare moment de cei bănuți grav de asasinat pentru confruntări, controlări de fapte, noi interogatorii etc.?

Nu văd decât o singură soluție practică: judecătorul de instrucție va proceda imediat la luarea a câte unui nou interogatoriu celor bănuți și pentru aceleași motive va emite contra fiecăruia câte un nou mandat de arestare pentru aceleași motive, având grija de astădată să fie cu bagare de seamă la cerințele art. 101 pr. penală. V. M. D.

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

(Judecătorii, Tribunale, Curți de Apel din Ardeal)

Tribunale

Legea pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului. Dacă este permisă colecta în sinagogă pentru ajutorarea de săraci din alte țări streine jără autorizația Ministerului Ocrotirilor Sociale. Art. 1 și 16. În fapt: Inculpatul primul rabin din Bistrița, în calitate de președinte al biroului ortodox din Transilvania a lansat apel către președinții comunităților evreești din Transilvania și teritoriile alipite, prin care cere ca toți banii cari se vor strânge într'o Sâmbătă din donațiile credincioșilor să-i fie trimiși lui pentru ca să-i înainteze în Germania spre a se veni în ajutorul evreilor săraci din provincia Ruhr, ocupată de armata franceză. În acest scop a și primit suma de 180,000 lei, din care 60,000 i-a și expediat, iar restul de 120 mii lei i-a reținut pentru a-i expedia mai târziu. A fost dat în judecată pentru contravenția prevăzută de art. 1 și 16 din legea pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului, publicată în Monitorul Oficial Nr. 51. din 8 Iunie 1923,

Judecătoria l-a achitat. Procurorul a făcut apel la Tribunalul jud. Năsăud.

In drept: Singurul în drept de a da autorizație prealabilă pentru a se putea efectua colecte este Ministerul Ocrotirilor Sociale, chiar când acestea s'ar face în localuri ce servesc pentru celebrarea culturilor (în speșă sinagogi). Faptul că Ministerul Cultelor a recunoscut comitetul în fruntea căruia și în numele căruia a lucrat inculpatul, trimițându-i o adresă în acest scop, nu echivalează cu autorizația prealabilă pe care trebuia să o obțină dela Ministerul Ocrotirilor Sociale.

Deși art. 2 litera *d* din legea privitoare la reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului permite ca apelurile la contribuția benevolă a credincioșilor să se facă în biserici pentru ajutorarea săracilor și fără autorizația prealabilă a Ministerului, când inițiativa este luată sau aprobată de capii bisericilor, însă legiuitorul nu s'a putut gândi decât la săracii din cuprinsul țării românești, dar nu și la săracii din țări streine, cum este Germania, căci în acest caz se poate pune în discuție chestiunea internațională, dacă țara în care se vor trimite banii voiește sau nu să primească aceste ofrande și puterea legii române se oprește la hotarul țării.

În speșă autorizația Ministerului Ocrotirilor Sociale era cu atât mai necesară, cu cât fiind vorba de sume mari de bani adunate în țară și cari urmau să fie trimise în străinătate, numai Ministerul avea dreptul și posibilitatea de a controla destinația adevărată a acestor bani în interesul morălei și chiar a siguranței publice și naționale.

Deci faptul numitului rabin întrunește criteriile contravenției prevăzută de art. 1 și 16 din menționata lege (Tribunalul jud. Năsăud. Sentința P. a. 1244—925. Președinte și redactor al sentinței dl D. Zaharia, prim-președinte).

Schimbare de acțiune. Dacă după ce s'a verut în bani porțiunea legitimă, se cere apoi în natură, aceasta constituie o schimbare de acțiune. Porțiunea legitimă, deci e admisibilă în natură. După ce moment se calculează valoarea ei — și care e acea valoare? Atunci când prin acțiune se prelinde suma de 14.500 lei drept partea sa legitimă convenită în urma unei succesiuni, iar mai apoi prin cererea ei de întregire a acțiunii — face cerere de a i se da această pretenziune în natură și numai în subsidiar suma de 14.500 lei — prin aceasta nu se poate susține că s'a făcut o modificare de acțiune în sensul art. 188 din Pr. civ. deoarece atât obiectul cât și baza dreptului pretins prin acțiune au rămas aceleași — adică porțiunea legitimă ce i se cuvine, diferind doar modul cum cere să fie dată.

Conform jurisprudenței existente eredele nu are dreptul la porțiunea legitimă în natură, ci numai la contravaloarea ei. Considerațiunea este că eredele obligat la computare, ca și donatarul, nu primesc averea donată sau testată numai spre folosință, ci o primesc în plină proprietate. Ei nu au deci vre-o obligație impusă de lege, ca la cererea de reducere a donațiunii sau la deschiderea succesiunii să o restituie în natură — deoarece rizicul scăderii sau ridicării valorii succesiunii cade asupra lor. Din aceasta rezultă că averea primită anticipat se va computa în valoarea ei (collatio idialis) iar nu în natură (collatio realis).

Spre deosebire de dreptul roman și dreptul civil român (art. 849) unde bunurile dăruite de defunct se calculează după valoarea pe care au avut-o în momentul morții donatorului — ca moment în care se deschide dreptul la rezervă a moștenitorilor — în dreptul maghiar, potrivit paragr. 8 din normele juridice provizorii ca și potrivit disp. art. 951, din c. c. austr. la stabilirea porțiunii legitime se are în vedere jumătatea valorii ce a avut averea decesorului în timpul donațiunii. Conform jurisprudenței stabilită de Curia maghiară regală în anul 1880 — prin valoarea averii trebuie înțeles nu valoarea echivalentă în numerar, ci masa substratului de avere — adică valoarea de masă. — Interpretarea în alt mod ar duce la rezultatul, că valoarea masei succesoriale ar putea varia în raport cu creșterea sau deprecierea averei, când din cauza împrejurărilor schimbate, s'ar schimba raportul dintre valoarea averii donate de cea rămasă (Plopu, paragr. 455, 461, 467).

Din considerațiuni de echitate, față de deprecierea valutei, trebuie ca în calcularea porțiunii legitime valoarea moșiei să fie calculată raportată la lei aur — după valoarea de astăzi (Sentința Nr. 3780—9—923 din 12 Martie 1925 a Tribunalului Oradea-Mare. Președinte și redactor al sentinței dl Popovici).

Contractul de transport. Cine are dreptul de a reclama după ce, scrisoarea de trăsură s'a predat destinatarului. Prescripția acțiunii în desdăunare. Art. 390 și 410 din c. com. și 80 și 63 din Reg. de transport. Eroare în mențiunile din foaia de trăsură. Potrivit disp. art. 63 al. 1 din Regulamentul de transport acțiunile în judecată cari rezultă din contractul de transport se pot urmări numai de persoana care are dreptul de a dispune de marfă, al. 2 al aceluiaș text din „dispoziții adiționale complexând acest principiu în sensul că „cererile extrajudiciare se pot prezenta de predător întrucât cât scrisoarea de trăsură nu s'a eliberat destinatarului, predătorul trebuie să prezinte duplicatul foii de trăsură; dacă scrisoarea de trăsură s'a eliberat destinatarului — dreptul de reclamație trece asupra acestuia.

Dealfel art. 63 din Reg. de transport e în concordanță cu art. 404, 406 și 407 din c. com. și din care rezultă principiul că predătorul are drept exclusiv de dispoziție asupra mărfurilor când trece asupra acestuia și când deci dispune în mod exclusiv asupra mărfurilor — fiind ca consecință singurul în drept de a face obiecțiuni asupra lipsei sau deteriorării mărfurilor. Predătorul în acest moment nu mai are nici un drept de dispoziție și nici nu poate formula vre-o pretenție în justiție — decât dacă pentru aceasta are o împuternicire din partea destinatarului.

Deși prescripția de un an prevăzută de art. 390 și 410 pentru pretenziunile ce rezultă din contractul de transport este întreruptă, atunci când se face o reclamațiune pe cale administrativă, conf. art. 80 al. 4 din Reg. de transport, totuș această întrerupere nu mai operează atunci, după predarea foii de trăsură destinatarului reclamația o face predătorul, deoarece acesta nu mai este în drept a face o astfel de reclamație conf. art. 63 din acelaș Reg. și deci prescripția va curge — în caz de pierdere totală a mărfurilor — din ziua în care trebuia să se facă predarea, sau în alte cazuri din ziua în care mărfurile au fost efectiv predate.

Atunci când în foaia de trăsură se specifică în

mod expres care este felul mărfii predate pentru transport și la locul de destinație se eliberează marfa după determinarea specificată în foaie — destinatarul nu mai poate pretinde altfel de marfă — iar predătorul nu poate cere să facă dovada că în foaia de trăsură s'a menționat greșit specificarea mărfii — atunci când nu se invocă nici un fapt concludent din care să reiasă eroarea în care s'a găsit predătorul în momentul când a întocmit foaia de trăsură (*Sentința Nr. 2140—925 a Tribunalului Cluj, dată și redactată de dl V. P. Pastia, judecător*).

Schimbarea de acțiune. Dacă calificarea juridică a faptelor altfel făcută de instanță decât cea arătată în acțiune constituie o schimbare de acțiune. Conform art. 188 punct 1 din Pr. civ. precum și a jurisprudenței dezvoltată în jurul acestui articol (vezi comentariul lui Kovacs M. la art. 188) nu se poate considera de schimbare de acțiune atunci când reclamantul nu schimbă starea de fapt din care își derivă dreptul sau creanța sa și când faptele rămânând aceleași, instanța judecătorească le califică în alt mod decât reclamantul.

În speță reclamantul a cerut suma din acțiune drept preț al mărfurilor livrate — pe când prima instanță a obligat pe pârât în baza unei desocoliri făcute între părți, referitor la marfa vândută (*Tribunalul Sibiu. Sentința Nr. 907—925. Președinte și redactor al sentinței dl Ch. Bânda, judecător*).

Neplata chiriei. Dacă chiria poate fi compensată cu datorii certe și lichide. Soluție negativă. Chiriașul nu poate opune proprietarului, pentru a-și justifica neplata chiriei la timp, compensarea cu anumite sume de bani pe care le pretinde dela proprietar pentru niște lucrări efectuate la o fântână.

Chiar dacă suma datorită de proprietar ar fi certă și lichidă, totuși în materie de chirie compensația nu poate avea loc, deoarece legiuitorul a supus efectuarea plății chiriei la anumite condițiuni, cari ar fi eludate și ar naște incertitudine asupra obligației de plată a chiriașului, ceea ce legiuitorul a voit să evite cu orice preț. Chiriașul având obligațiunea de plată, eventualele pretențiuni contra proprietarului nu și le poate valida decât independent de plata chiriei (*Tribunalul Sibiu. Sentința Nr. 2488—925. Președinte dr Șt. Praporgescu, prim-președinte, judecător referent D. Coandă*).

Denunțarea calomnioasă. Elemente. Dacă este necesar ca cel contra căruia s'a făcut denunțul să fi fost achitat. Pentru existența delictului de denunțare calomnioasă, în sensul art. 20 din legea XLI/1914 se cere pe lângă existența acelei împrejurări cari caracterizează din punct de vedere material delictul și anume o acuzare a cuiva în fața autorității, de săvârșirea unei infracțiuni sau a unui delict disciplinar, pe lângă această se cere ca faptul denunțat să nu se sprijine pe temeuri de fapt bine precizate și agentului să i se poată imputa imprudență prin denunțul făcut prin faptul că acuzațiunea se dovedește a fi adevărată.

Atunci când se face o denunțare contra unui avocat la Barou și în urmă cercetărilor făcute de acesta avocatul este trimis în judecată disciplinară, chiar dacă acel avocat a fost în urmă achitat —

prin faptul că faptele denunțate au fost adevărate, nu mai poate exista delictul de denunțare calomnioasă, deoarece existența delictului de denunțare calomnioasă nu este condiționată de împrejurarea că pentru faptele denunțate cel denunțat să fi fost achitat, aceasta fiind în funcțiune de aprecierea instanței care judecă și aceasta e cu atât mai mult cu cât celui ce face denunțarea nu i se cere decât să nu fie imprudent și lipsit de temeuri de fapt pe care să și sprijine aceasta (*Tribunalul Sibiu. Sentința Nr. 1682—924. Președinte dl Sc. Constantinescu, judecător dl V. F. Petrescu*).

Adulter. Desfacerea căsătoriei cerută pe baza art. 76 din legea XXVI/1891 și admisă pe baza art. 80 pt. a. Dacă poate servi pentru acțiune de adulter. Autoritate de lucru judecat. Potrivit disp. art. 246 din cod penal în vigoare în Transilvania, condițiune esențială pentru ca cineva să poată fi pedepsit pentru adulter, trebuie ca din pricina lui, pe acest motiv să se fi pronunțat desfacerea căsătoriei — și ca aceasta să fie constatată prin sentință definitivă.

Atunci când s'a cerut desfacerea căsătoriei pe motivul arătat în art. 76 din legea XXXI/1894 (adulter) și instanța admitând acțiunea a declarat desfăcută căsătoria însă pe motivul prevăzut de art. 80 pt. a din aceeași lege — sentința instanței civile are autoritate de lucru judecat și în penal și nu se mai poate deci baza o acțiune penală de adulter pe o astfel de sentință.

Când este chestiunea de a se ști dacă există autoritate de lucru judecat, dispozitivul sentinței singur trebuie avut în vedere; atunci când dispozitivul este clar, nu se pot invoca considerentele pentru a se denatura caracterul de autoritate de lucru judecat. Deci când disp. unei sentințe constată că, căsătoria s'a desfășurat pe baza art. 80 pt. a, nu se poate invoca nici acțiunea și nici considerentele sentinței pentru a se putea sprijini o acțiune penală de adulter. (*Tribunalul Sibiu. Sentința No. 1283/924. Președinte de Sc. Constantinescu; judecător redactor dl V. F. Petrescu*).

Legea execuțională. Sechestre; de când curge termenul de sechestrul contra Statului. Dacă decizia de execuție e bine înmănată Administratorului financiar. Forma unei contestații. Cum se urmăresc creanțele contra Statului Dacă se pot sechestra casele de fier ale unei administrații financiare. Potrivit disp. art. 35 din legea de execuție LX/1881 contestație trebuie înaintată judecătoriei sau delegatului în termen de 8 zile de la măsurile și dispozițiile prejudicioase sau de la înmărmarea deciziei prodecător de prejudiciu, contestația în sensul art. 5 al novelei din anul 1908 putându-se face și oral înaintea delegatului cu prilejul efectuării procedurii, iar delegatul este obligat să consemne-aceasta în procesul verbal. Atunci când execuția se face contra Statului, conf. art. 25, delegatul este obligat, să înștiințeze pe reprezentul legal al Statului sau pe factorul central îndrituit pentru reprezentarea fundațiunii publice.

Atunci când execuția se îndreaptă contra unei administrații financiare înmărmarea deciziei de executare Administratorului financiar, nu se face corect, pentru ca să poată curge termenul prevăzut de art

35, deoarece Ad-torul financiar nu este persoană competentă a primi și a reprezenta Statul pentru asemenea acie judiciare, execuțiunea trebuind să se comunice Ministerului de finanțe — deoarece „reprezentantul legal al Statului“ indicat de art. 25 din legea LX/1881 în concepția care a prezidat la confecționarea legii corespundea Direcțiunii generale a afacerilor judiciare ale Statului din Ministerul de Finanțe din Budapesta (vezi dr. Imbrig. Comentarul Legiei execuționale.)

Legea execuțională necerând termeni sacramentali pentru facerea contestației și ea putându-se face și oral înaintea delegatului cu prilejul efectuării procedurii prejudicioase — urmează că protestul făcut contra execuției și consemnat în procesul verbal trebuie considerat de contestație.

Legea contabilității publice, fiind extinsă și în teritoriile alipite, urmează că pentruca Statul să poată face o plată trebuie ca ea să fie trecută în bugetul anual. Refuzul Statului de a trece creanța în buget se poate ataca în Contencios, conform legei Curței de Casație art. 5 lit. h. Numai prin efectul deciziei instanței de contencios, creanța va putea fi urmărită asupra tuturor bunurilor Statului. Deci creditorii Statului nu pot pe căile ordinare urmări, sechestra sau proprii bunurile stabilimentelor publice mai înainte de a fi făcut demersurile pe cale administrativă.

În sensul legei execuționale nu se pot urmări stampilele, sigiliile, actele, registrele, asortimentele și alte obiecte ce aparțin și sunt necesare unui oficiu public ori particular. Deci nu se poate sechestra nici casele de bani ale unei Administrații financiare, deoarece fără aceste autoritatea n'ar mai putea funcționa. (Trib. Sibiu. Sentința No. 914/925. Președinte d-l Bânda Judecător-redactor al sentinței d-l V.F. Petrescu.)

Tratatul dela Trianon. Dacă Statul român răspunde de obligațiunile Statului maghiar. E Statul român succesori universal sau particular al Statului maghiar? În fapt: la 11 Mai 1918 reclamantul predă c. f. în Brașov pentru a fi transportate la Piroț (Serbia) trei mașini contra rambursului sumei de 1292 cor. C. F. maghiare a încasat suma dela destinatar fără a o mai restitui predătorului. În 1922 acționează C. F. R. pentru plata aceluși ramburs.

În drept: Tratatul dela Trianon dispune că Statele succesoare monarhiei austro-ungare vor dobândi toate birourile și proprietățile ce aparțineau guvernului ungar situate pe teritoriile deslupite — obligându-se fiecare Stat succesori să-și aroge răspunderea unei părți din datoria fostului Stat Ungar, garantată în special în drumurile de fier sau alte bunuri așa cum era constituită la 23 Iulie 1914.

Deci în sensul acestui Tratat de pace, Statul român nu răspunde decât numai pentru cvota parte co-rispușătoare datoriei publice constituită înainte de 28 Iulie 1914 — deci nu este răspunzător pentru nici o datorie de război, sau post belică. Ne impunându-se Statului niciodată obligație nu poate fi ținut nici la plata singur al celor creanțe pe cari unui particulari le ar avea față de fostul Stat maghiar.

Aceste principii sunt de altfel în acord cu concepția modernă a războiului, spre deosebire de concepția vechilor timpuri și în special de concepția romană. În baza noii concepții războiul este considerat numai ca raport dela Stat la Stat, mărginindu-și

efectele numai în ceea ce privește bunurile statului. Alipirea ținuturilor unite vechiului Regat nu poate avea ca urmare succesiunea cu titlu universal pentru Statul român, căci codul civil nu cunoaște o astfel de succesiune pentru un Stat, decât în cazul unei moșteniri vacante, ceea ce nu este cazul în speță. Deasemenea Statul român nu poate fi considerat nici ca succesori particular al Statului ungar, deoarece dacă acesta a încetat să mai existe în ceea ce privește suveranitatea sa asupra Transilvaniei ca subiect de drept public, n'a încetat să existe și mai departe ca persoană morală purtător de deplini și datorii (Sentința Nr. 4933/14/922 din 4 Iulie 1923 a Trib. Brașov. Președinte dl A. Safirescu; judecător referent dl Ionescu).

Copil nelegitim. Dacă succesori pot ataca nelegitimitatea unui copil, atunci când tatăl a refuzat această. Succesori nu au dreptul de a ataca nelegitimitatea unui copil, atunci când tatăl a avut cunoștință de faptul nașterii și a refuzat de a-i contesta legitimitatea în termenul legal.

Raporturile adulterine ale mamei și mărturisirea ei că pârata este nelegitimă nu pot prin ele singure să ridice acesteia dreptul nașterii legitime atunci când tatăl însăși a refuzat să-l conteste. (Tribunalul Lugoj. Sentința No. 2319/16/923 din 13 Martie 1925. Președinte și redactor dl V. Alexandrescu.)

Curtea de Casație

Diurnist Ardeal. — Funcționar public. — Salarizare. — Socotirea anilor la pensie. (§ 25 Statutul de pensionare din Făgăraș; art. 11, legea IV—1893).

Salariu. — Accesorii. — Calcularea lui în stabilirea quantumului lui de bază pentru pensionare. (Art. 31 din Statutul de Pensionare). Anii serviți în Ardeal de funcționar public ca diurnist, la o administrație a Statului, se calculează în întregime la socotirea anilor de pensie.

Accesoriile salariului de bază trebuiesc calculate la fixarea lefii de bază în vederea pensiei, fiindcă așa spune legea și interpretarea dată de ministerul de Finanțe.

Considerențe. Asupra motivelor de recurs, că greșit Ministerul de Interne a aplicat paragraful 25 din Statutul de Pensionare la județul Făgăraș, socotind recurentului timpul cât a servit la Administrația Financiară Brașov ca practicant cu diurnă numai pe jumătate, de vreme ce conform art. 11 din legea IV. 1893, practicanții cu diurne sunt funcționari publici și deci acest timp urmează a fi socotit în întregime la anii de pensie;

Că în mod ilegal a refuzat a-i socoti în salariul de bază și indemnizația specială, care face parte integrantă a salariului.

Având în vedere că din susținerile părților și din actele dela dosar rezultă că recurentul a servit ca practicant cu diurnă la Administrația Financiară Brașov dela 1 Octombrie 1884 până la 29 Aprilie 1889, că Ministerul în anii de pensie a socotit acest timp conform paragrafului 25 din Statutul de Pensie al județului Brașov, numai pe jumătate, adică, el nu fi care două luni câte una lună, și astfel în loc de patru ani a considerat la pensie numai doi ani, motivând că în timp recurentul a fost numai diurnist.

Considerând că conform art. 11 din lege IV. 1893 practicanții diurniști sunt funcționari publici, neîncadrați în clasele de salarizare, că deci aceștia deși sunt plătiți numai ca diurniști totuși conform taxelor de lege sus citate au calitatea de funcționari publici, bucurându-se de toate drepturile funcționarilor publici.

Considerând că recurentul în timpul ce reclamă că a fost practicanț cu diurne, că deci a fost funcționar public și nu diurnist și astfel nu intră în prevederile art. 25 din Statut, și astfel timpul acesta trebuie socotit în întregime, cu atât mai vârtos că conform art. 24 din acelaș Statut, timpul pe trecut ca practicanț, chiar în cazul că n'a fost retribuit cu nimic, urmează a se socoti în anii de pensie, dacă există continuitate de serviciu.

Așa fiind, greșit a redus Ministerul timpul servit de recurent cu doi ani și deci recursul urmează a fi admis în această privință.

Considerând că conform art. 31 din Statutul de Pensionare servește de bază la stabilirea pensiei:

1. Salarul sau ajutorul sistematizat.

2. Adausul care formează întregirea salarului și are caracter de salar.

Considerând că indemnizația specială s'a dat ca un adaus la salariul fundamental întregindu-l pe acesta cu caracter precum și nu numai pentru anume însărcinări și pe durata acestora.

Considerând în fine că însuși Ministerul prin deciziunea No. 6823 c. din 20 Maiu 1924 și No. 8938 din 11 Februarie 1924 a recunoscut indemnizația specială ca parte întregitoare a salarului de bază, admitând socotirea acesta în salarul de bază ce servește la stabilirea pensiei.

Că așa fiind și această parte a recursului este fondată și urmează a fi admisă.

Pentru aceste motive, admite recursul. (Cas. III. Dec. No. 1369 din 7 Octombrie 1925. Președinte Dr. O. Băleanu, consilier. Pand. Săpt. No. 30/925)

Medic secundar — Suprimarea postului — Numire prin decret regal — Primire provizorie — Revocare pe aceiași cale — (Art. 7 din Statutul funcționarilor publici).

Un medic secundar, numit provizoriu prin Decret-Regal, poate fi îndepărtat fără nici o formă, dacă nu se bucură de stabilitate.

Considerente. Asupra recursului, că în mod arbitrar Ministerul Sănătății Publice a concediat, pe recurent din serviciul de medic secundar la spitalul ortopedic din Cluj, suprimând postul, de oarece el era numit în acea funcțiune, în mod definitiv și prin Decret Regal, deci numai în urma unei cercetări disciplinare și tot prin Decret Regal puse la scos din acel serviciu.

Având în vedere că din susținerile părților, și din acelea de la dosar, rezultă că recurentul Dr. Ioan Leucuția a fost numit prin înaltul Decret cu No. 21466/921 pe ziua de 1 Aprilie 1921, în postul de medic șef al serviciului, de epidemie iar prin decretul No. 3859/921 a fost transferat pe ziua de 18 Octombrie 1921 ca șef la serviciului salubrității publice, funcționând în această calitate până la data de 1 Februarie 1923, când prin Decretul Regal No. 3649/23, este confirmat provizoriu în funcțiunea de șef al echipei volante de dezinfecție de pe lângă Direcțiunea Regională XI Sanitară Cluj. Acest din urmă post al recurentului desființându-se pe cale bugetară, recurentul cere la data de 5 Martie 1924 să fie numit într'un nou post, iar Ministerul prin decizia No. 6807 din 18 Martie 1924 îl însărcinează provizoriu pe ziua prezentării la serviciu în funcțiunea de medic secundar la spitalul de ortopedie „Regina Maria” din Cluj.

Că deci recurentul nu a fost numit în mod

definitiv și prin Decret Regal în postul din care a fost concediat prin decizia ministerială atacată cu recurs.

Considerând, că recurentul în postul de medic secundar al spitalului de ortopedie „Regina Maria” din Cluj, a fost numit numai în mod provizoriu;

Considerând că funcționarii numiți în mod provizoriu conf. art. 7 din Statutul Funcționarilor Publici nu se bucură de stabilitate, putând fi revocați de către minister pe aceiași cale cum au fost numiți;

Că astfel fiind, ministerul era în drept a-l concedia pe recurent și deci recursul este neîntemeiat, urmând a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive respinge recursul.

(Cas. III Deciz. No. 1373 din 9 Octombrie 1925. Președinte Dr. O. Băleanu consilier. Pandectele Săpt. 30/925).

Funcționari cu contract. Desființarea postului printr'o decizie a puterii administrative. Daune. Inadmisibilitate. (Art. 878 și 1447 c. civ. austriac.) Când într'un contract de locație de servicii, se rezervă Statului, de către părțile contractante, dreptul de a concedia pe director, acesta nu poate cere nici un fel de daună. Dacă funcționarul pretinde că concedierea a fost nelegală, trebuia să atace decizia de concediere a puterii publice. Considerente. Reclamantul invocă în revizuire, contraziceri între ipotezele de fapt pe care se bazează deciziunea Curții de Apel și între cuprinsul dosarului (paragraf 503 p. 3 proc. civ.), și greșita aplicare a legii. Dar atari contraziceri nu există, cel puțin nu există într'un punct esențial. Recurentul dezvoltă, că n'a admis — cum spune Curtea de Apel în considerentele sale — că ar fi fost înlăturat din funcțiunea sa de un organ al Comisiei Interimare a Orașului Cernăuți.

Chiar dacă lăsam la o parte, că din procesele verbale din 3 Martie 1923 (două) rezultă, că invitarea de a preda conducerea instituției a fost făcută reclamantului de către delegatul Primăriei, care fusese însărcinat de a instala pe comisarul guvernului — chiar și numai caiaze reclamantul susține în acțiune, că adică rezilierea contractului a fost făcută în baza unei hotărâri a Consiliului de Miniștri, arată că concedierea reclamantului a fost făcută în urma desființării postului său de către autoritate administrativă, că baza inițială a concedierii sale a fost hotărârea Consiliului de miniștri, după care s'a luat măsurile respective de către Directorul General de Interne din Bucovina, Astfel constată și sentința Tribunalului, că în urma jurnalului Consiliului de Miniștri și a ordonanței Directorului General de Interne desființarea posturilor de director general și director ca funcționari a fost dispusă deja la 1 Martie 1922 aceste posturi au fost deja desființate, în vremea ce au fost comunicate reclamantului dispozițiunile guvernului în această privință.

De altfel adresa din 15 Martie 1922, în care i se comunică reclamantului, că nu se poate reveni asupra anulării contractului de serviciu, care adresă reclamantului o atribuie comisarului guvernului, dlui Aurel Morariu, nu emană dela acesta, ci dela comisarul regal, dl Cercavschi, deci dela un reprezentant al puterii publice.

Greșita aplicare a legii o invocă recurentul pe motiv, că desființarea postului de director contractual

nu a putut să producă și nu a produs prin sine însăși concedierea reclamantului, că desființarea contractului de serviciu nu se poate produce decât prin consimțământul părților sau printr'un act unilateral în cauzele prevăzute de lege.

Dar în speță prin Jurnalul Consiliului de Miniștri n'a a fost desființat contractul de serviciu, ce există între reclamant și pârât, ci prin această intervenție a puterii publice a fost suprimat postul de director contractual. Iar paragraful 1447 cod. civ. dispune, că peirea lucrului în speță a obiectului contractului, slinge orice obligațiune chiar și aceea de a restitui valoarea. Acest text este o consecință a paragrafului 878 cod. civ., care prevede, că ceea ce e imposibil nu poate să fie obiectul unui contract. Paragraful 1447 cod. civ., lărgiște principiul paragrafului 878 dispunând, că imposibilitatea care a intervenit după încheierea contractului, slinge obligațiunea. În speță, prin măsurile administrative s'a suprimat postul de director contractual, deci obiectul contractului. Astfel fiind, suprimarea postului era deajuns pentru a-l concedia pe reclamant.

Mai trebuie remarcat, că desființarea postului era rezervată autorității administrative și părțile erau conșiente, că contractează sub rezerva acestui drept al autorității administrative.

Recurrentul mai argumentează, că conform paragrafului 1155 cod. civ., fiind el gata să presteze serviciul, i se cuvine plata integrală, chiar dacă suprimarea postului ar fi considerată drept forță majoră.

Dar desființarea postului prin puterea publică constituie însăși pierrea obiectului contractului, cum s'a mai spus, și deci nu poate să fie vorba de o obligațiune a pârâtei.

Greșită este teza recurrentului, că el n'avea nici legitimație, nici nevoie să atace actul administrativ, prin care s'a declarat desființat postul său, pentru că actul respectiv n'a fost îndreptat în contra recurrentului, ci în contra pârâtei.

Dar conform art. 5 paragraful III, lit. f. al legii de organizare a Curții de Casație, ori cine poate face recurs în contencios, cine se pretinde vătărat în drepturile sale printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legii. Or, desființarea postului lovește în recurrent, actul era îndreptat și în contra sa, el era deci în drept, să l atace cu recurs în Contencios.

Cât despre desvolările din suplimentul la cererea de reviziune, că modificarea dispozițiilor statuare a Cassei de Economii cu privire la directori s'a putut face cu aprobarea consiliului de Miniștri, fără să fie nevoie de o lege chiar, așa dacă ar fi, actul prin care s'a desființat postul, nu putea să fie examinat decât de Contenciosul Administrativ.

Astfel fiind amândouă motivele de recurs sunt neîntemeiate.

Pentru aceste considerațiuni, Curtea respinge cererea de reviziune. (Cas. III. Deciz. No. 1437 din 21 Octombrie 1925. Președinte Dr. O. Băleanu, consilier. Pand. Sapt. 30/925).

Judecătoria de ocol Siria

Nr. C. 1553-1925.

In numele legii!

Judecătoria de ocol Siria în procesul pornit prin acțiunea înaintată la 8 Iulie 1925, cu Nr. 1554 de către reclamantul Funeri Nicolae din Pâncota rep-

prin Dr. I. Bârsan av. din Siria contra pârâtei Funeri Lena măr. Păcurar repr. prin Dr. Cristian Staubesand av. Pâncota pentru radiarea ipotecei și ca acțiune pentru a $\frac{1}{3}$ parte din lăsamântul de 26.000 Lei în baza desbaterii orale terminate la 13 Octombrie anul 1925. a dat în ziua mai jos arătată următoarea:

Sentința:

Admite acțiunea lui Funeri Nicolae obligă pe Funeri Lena măr. Păcurar a permite radiarea ipotecei de 400 cor. Admite și contra acțiunea Funeri Lena m. Păcurar, obligă pe Funeri Nicolae a estrada a $\frac{1}{3}$ parte din imobilele Nr. top. 220 Nr. de ord. A. I. 9 din c. f. 218 Pâncota și din imobilul Nr. top. 1849 Nr. de ord. A/2 din c. f. 1219 Pâncota evaluate la 26.000 Lei Funeri Lena. Ambele sentințe se vor executa în 15 zile sub urmările execuției.

Și-tează reciproc spesele de proces.

Motivare:

Reclamantul a intentat acțiunea prezentă contra Funeri Lena măr. Păcurar (și acțiunea Nr. 1554/1925 contra Funeri Marta) pentru ca aceste pârâte să fie obligate a-i elibera un act potrivit pentru radiarea ipotecei de 400 cor. La constituirea procesului din 1 Sept. 1925 pârâta ridică contraacțiune pentru a $\frac{1}{4}$ parte din lăsamântul primit de reclamant și cauza se amână la 29 Sept. 1925 pentru procurarea de acte și din lipsa avocatului reclamantului la 13 Oct. 1925.

Având în vedere, că din actele dela dosar și anume din dosarul lăsamântar 1906.0 210 din care actele mai importante, s'au anexat la dosar în traducere română și din declarațiile părților consemnate în procesele verbale de ședință se constată următoarele: În 1906 a murit Gheorghe Funeri și au rămas după el 4 copii, dintre cari Funeri Nicolae (reclamantul) de 6 ani, Funeri Marta de 9 ani, Funeri Lena de 14 ani și Funeri Sida, care a fost escontentată (și a primit) în natură din succesiunea tatălui ei, iar cealaltă moștenire a primit o Funeri Nicolae (reclamantul în dos. Nr. 1553/1925 și 1554/1925) cu obligațiunea de a plăti câte 400 cor. la Funeri Marta și Funeri Lena, când vor fi majore, această sarcină de câte 400 cor. s'a întabulat asupra moștenirii primite de Funeri Nicolae. Prin acțiunea prezentă Nicolae Funeri depunând 200 Lei la 8 Maiu 1925 la Administrația Financiară, cere radiarea ipotecei de 400 cor., iar pârâta cere prin contraacțiune a treia parte din moștenirea dată lui Funeri Nicolae ca echivalent a celor 400 cor.

Având în vedere, că în 1906 Funeri Nicolae s'a obligat a plăti pentru partea de moștenire a Funeri Marta 400 cor. cari echivalau atunci cu partea ei de moștenire și ar fi și azi echivalentă, dacă n'ar fi intervenit deprecierea monetei în urma războiului.

Având în vedere, că la noi, deși nu există o lege a impreviziunii, totuși ar fi inechitabil ca se

profite numai Funeri Nicolae de această depreciere a valutei, întrucât atunci, când s'a făcut partajul cele 400 cor. valorau a 3 parte din cât a primit Funeri Nicolae, azi însă aceeași porțiune valorează 26.000 Lei conform certificatului comunal (vezi Ștefan Laday impreviziunea în dreptul ardelenesc în *Curierul Judiciar* Nr. 6 din 8 Februarie 1925 și *Ardealul Juridic* N. 11, anul IV. din 1 Iunie 1924).

Având în vedere, că Funeri Nicolae posedă și azi toate imobilele succesoriale, a căror valoare s'a majorat din cauza deprecierei valutei și că n'a executat partajul decât în 1925, prin depunerea sumei de 200 Lei la Administrația Financiară, ori prin faptul că va executa în natură partajul în prezent, el nu suferă nici o daună, ci cel mult nu se poate îmbogăși pe nedrept căci ar fi o îmbogățire pe nedrept, dacă ar da 1200 Lei hârtie pentru a 4 parte din moștenire echivalentă cu 400 cor. aur.

Având în vedere, că obligațiunea reclamantului, că dacă ar fi vândut imobilele succesoriale grevate cu ipoteca de 400 cor. atunci terțul detentor n'ar fi fost ținut decât la plata sumei de 200 lei. Este justă, deoarece terțul ar fi fost ținut numai propter rem, ori reclamantul este obligat personal și ipoteca a fost intabulată numai ca siguranță a plății celor 400 cor. cari echivalau cu a 4 parte din moștenire.

Având în vedere, că aici fiind vorba de o transacție între părți, pentru cari au lucrat tulpilor, iar Sedria Orfanală a aprobat partajul făcut, deci ar cădea și prezentul caz în prevederile „anteproiectului legii impreviziunii” — nefiind vorba de o sentință jud. călătorească (*Ardealul Juridic* Nr. 11, anul IV. din 1 Iunie 1924).

Având în vedere, că aici nu poate fi vorba nici de o convențiune executată deoarece cele 400 cor. au fost plățile abea acum, iar nu la majoratul pârâtului care a avut loc înainte de războiu.

Având în vedere, că reclamantul a contestat valoarea moștenirii atribuite lui, făcând o cerere să dovedească contrariul celor afirmate în certificatul comunal, unde s'a evaluat moștenirea primită de reclamant la 80.000 Lei.

Timbru de sentință pentru acțiune îl va plăti reclamantul, iar pentru contracțiune pârâta.

Pentru aceste motive s'a dat prezenta hotărâre cu aplicarea art. 426. Pr. civ. relativ la spese de proces.

Cu drept de recurs.

Această sentință a fost pronunțată de către instanță la 19 Oct. 1925 în prezența ambelor părți. Săria, la 20 Oct. 1925.

P. Senciuc m. p. judecător.

Nota. Publicăm Cartea de judecată de mai sus, fără vreun comentariu altul, decât ca o probă și în legătură cu articolul nostru de

fond „Românizarea Justiției din Ardeal” în care am susținut și se dovedește prin acest document că stările dela 1922 s'au schimbat în justiția din Ardeal.

De aceea e bine să avem răbdare și să ne convingem odată, că fără muncă și așteptare, nu se pot căpăta rezultate îmbucurătoare ca cel a cărui dovadă se face. *Red.*

Curți de Apel

Intr. ținerea minorilor cui incumbă, Art. 95 legea matr. Ord. magh. 20267/913 VII. C.

Considerente. Având în vedere că s'a stabilit în fapt de către instanțele de fond că minoră Iustina Candiu, copila legitimă a pârâtului n'are nici o avere sau venit, din care s'ar putea ea însăși întreține.

Că pârâtul câștigă prin munca sa zilnic 75 lei; iar mama minorei este într'o rea stare materială.

Că aceste constatări n'au fost răsturnate cu nimic de către recurent.

Văzând dispozițiile art. 95 din legea matrimonială, conform cărora după desfacerea căsătoriei ambele părți sunt îndatorate a suporta în proporția veniturilor lor întreținerea copiilor comuni, dacă venitul copiilor este nesuficient.

Având în vedere că invocarea deciziunii de anulare Min. de interne magh. Nr. 20267—913 VII b. nu este aplicabilă, deoarece anularea hotărârilor autorităților tutelare s'a întemeiat totdeauna pe singurul motiv când pârâtul a avut domiciliu necunoscut, ceea ce nu e cazul.

Pentru aceste motive s'a respins cererea de revizuire a pârâtului N. Candiu contra deciziunii No. 2718/2/924 a tribunalului Sibiu, și care aprobă hotărârea Sedrii orfanale Jud. Sibiu No. 5336/924. (*C. de Apel Cluj. Dec. No. C. II. 3555/925, raportor Haupt*).

• • •

Cerere de suspendarea procesului civil în apel până să se aducă dosarul pr. penal în legătură cu aceasta. Neadmisibilitate. Când într'o cauză de divorț instanța de Apel găsește că tribunalul a procedat corect în fapt și drept la darea sentinței este de respins cererea pârâtului de suspendarea procesului până la judecarea procesului penal intentat contra martorilor reclamantei pentru sperjur.

Intrucât audierea acelor martori s'a făcut la tribunal sub luare de jurământ, iar pârâtul n'a făcut prin nimic dovadă Curții că acele depoziții ar fi neverosimile, suspendarea cerută până la sosirea dosarului penal este inadmisibilă și deci a fost respinsă, iar apelul contra sentinței respins de asemenea (*C. Apel Cluj. Dec. N. C. II. 2885—10/925. Raportor Haupt*).

• • •

Vețuirea separată a soților. Intreținere. Art. 102 legea XXXI/1894 și art. 674 pr. c. Odată cu tribunalul înaintea cărui este pendent procesul de divorț

a obligat pe soț la plata unei pensii alimentare odală cu decizia de trai separat.

Este inadmisibil motivul de recurs al unui astfel de soț bazat pe vinovăția prezumată a soției care prin purtarea ei a prilejit procesul de divorț.

Intru cât în fapt se constată că soțul are venituri iar despre vinovăția soției nu va putea fi vorba decât la desbaterea procesului de divorț, soțul urmează a fi obligat la întreținere conf. art. 102 legea XXXI/1894 și art. 674 pr. c. (*Curtea de Apel Cluj, Dec. N. C. II. 2676/925 — rap. Balasiu.*)

Judecătoria mixtă Timișoara

Nr. G. 24885—1925.

Publicațiune

Se publică de către aceeași instanță, că afirmative s'au pierdut 2 cambii de câte 1000—1000 Lei, la ordinul firmei „Kandia” s. p. a. fabrică de bonboane, ciocolată și conserve din Timișoara, trasanțul Gh. Rachier din Ghișinău, cu scadențe din 8 și 21 Martie 1925.

În urma cererii firmei Kandia s. p. a. din Timișoara se pune în curgere procedura pentru anularea acestor 2 cambii, deci somează pe posesorul sau detentorul cambiiilor, că în termen de 45 zile socotit dela apariția acestei publicațiuni în gazeta *Ardealul Juridic* să valorifice dreptul său, pentru că în caz contrar la cererea petiționarei după expirarea termenului menționat se declară de anulate aceste 2 cambii. Timișoara, la 17 Decembrie 1925.

Dr. Petrovici m. p.

Pentru conformitate: *Indescifrabil*

INFORMAȚIUNI

Mărți, 12 Ianuarie 1926, la orele 11 a. m. a avut loc la Curtea de Apel din Cluj solemnitatea depunerii jurământului nouilor consilieri d-nii *V. Stamatopol, Alex. Ulvianu, C. Popovici* și al procurorului de Curte *I. Pâslariu*.

Evenimentului acestuia judecătoresc i s'a dat o deosebită importanță, deoarece a fost inaugural la Curtea de Apel din Cluj, făcându-se astfel aplicarea în întregime și pentru prima oară a noiei legi de organizare judecătorească unificată în Ardeal.

Curtea în complectul ei și în ținută de ceremonie, a luat jurământul nouilor numiți pe cari d-l *dr. Pompei Micșa* primpreședinte în numele Curții i-a felicitat prin următoarea frumoasă cuvântare:

Iubiți Colegi! Domnilor! În armonia bucuriei ce-o simțim acum când recunoscându-i-se importanța Curții noastre, prin noua lege de organizare judecătorească i s'a dat cu una mai multe secțiuni ca celorlalte Curți surori, în baza cărui fapt am ajuns în fine în cu adevărat plăcuta situație de a complecta golurile

secțiilor cu noii noștri colegi — zic — în marele concert al acestei bucurii generale de astăzi, este un ton disonant.

Acela referitor la chestia președintelui supra-numericar, acum deja chestia personală a merituosului nostru coleg, a d-lui *I. Mănescu*, căzând fatalmente asupra d-sale soarta de altminteri pecetluită încă la 25/VI 1924 prin dispoziția art. 317 din legea de organizare judecătorească.

Profit de această ocaziune să declar, că acest discordant ton ca urmare firească a suszisei dispozițiuni nu i-se poate în nici un caz atribui persoanei d-lui coleg *M.*, fiind vrednicia dânsului în orice privință indiscutabilă; ci pur și simplu este de-a se atribui dispozițiunilor sus arătate.

Pentru spulberarea oricărui echivoc concomitent mai trebuie să constat, cumcă d-l *M.* decât să se mute la sediul nou înființatei Curți, a preferit să rămână pe loc consilier cu gradul de președinte, așa precum îi asigurase de altminteri legea acest drept.

Sunt prin urmare motive de resemnare și pânăce d-sa va obține deplină satisfacție, ceea ce — sperăm — nu va întârzia mult.

Judecătorul, d-lor, încă luptă pentru biruința sublimelor idei ale divinității, pe cari în întregime păstorul sufletesc — teologul — le reprezintă pe pământ.

Căci dreptatea ca idealul, scopul, ținuta finală a omenirii este temelie etice, baza, fundamentul religiunii creștinești, este cea mai mare, cea mai frumoasă virtute omenească.

De aceea zice și Sfânta Scriptură că viața omului drept este în conformitate, în conglăsuire cu legile lui Dumnezeu.

De aci rezultă că judecătorul încă este un păzitor al legilor lui Dumnezeu pe pământ.

Prin urmare vocațiunea de magistrat reclamă imperios calități, reclamă chiar cumulusul virtuților!

Pentru că în magistratul bun este — trebuie să fie — intrupat cvintezența calităților bune.

Va să zică numai bărbați integri, numai bărbați vrednici pot îmbrăca roba de magistrat.

Iară ca să poată face parte magistratul din o corporațiune mai înaltă a Magistraturii — precum este Curtea de Apel — el trebuie să se distingă printre cei vrednici ca cel mai vrednic.

D-lor noii colegi! Când dl. Ministru în baza recomandării Consiliului superior al Magistraturii v'a ales pe D-Voastre dintre cei propuși pentru complectarea nouilor locuri la Curtea Cluj, V'a ales ca fiind D-Voastre vrednicii vrednicilor!

Nu este însă aici locul să Vă aducem elogii, să confirmăm vrednicia D-Voastre, aceia a-ți confirmat-o deja D-Voastre în șirul anilor de serviciu, ce-l aveți și suntem pe deplin încredințați Veți confirma-o și în viitor sub durată funcționării D-Voastre la Curtea noastră.

Dar Vă aminlim acest lucru pentru că Vă mărturisim sincer — fără înconjur — Curtea dorește a profita de vrednicia D-Voastre, cerându-Vă încordarea forțelor pentru a putea reprezenta în felul cel mai demn puterea aceia a Divinității, care se numește *Dreptate* pe plaiurile pământești și care se află cea dintâi codificată, reglementată în Codul dumnezeesc.

Căci ce este Dreptatea?

Dreptate — *in abstracto* — am arătat-o mai sus, iară — *in concreto* este aceea pe care cu succes mai mare sau mai mic — dupăcum chiar mărginitele puteri de om ne admit — toți magistrații zilnic o căutam.

La căutarea și găsirea ei în afară de dispozițiile legilor, regulamentelor și altor reguli de drept existente, mai este ceva ce — fie forța noastră mică sau mare, fie slabă sau tare — nici un moment nu-i erlat să o scăpăm din vedere.

Cinstea — dlor — este de a-se avea neconștient în vedere.

Căci cinstea îi sora Dreptății.

Cel ce se pune în conflict cu cinstea nu se poate ținea lung timp pe calea Dreptății, alunecă, deraiiază și călcând de sfârșit în picioare cinstea — tradează Dreptatea.

După războiul mondial în țările cari au luptat lupta cea mare, lupta pe viață și moarte — cinstea îi atacată de boale contagioase.

Viața publică este infectată. La ordinea zilei sunt atacuri vehemente în contra bunelor moravuri.

Valurile murdare bat până la ușa funcționarilor publici.

Imperios se cere o purificare radicală.

Intre ceilalți factori de purificare magistratul este unul dintre cei mai importanți.

El este chiar stânca, de care lovindu-se susvorbite valuri, ele se zdrobesc căzând înapoi în adâncime de unde s'au înălțat.

Pentru că magistratura pronunțându-se în cazurile reclamate de justifiabili — ea restabilește ordinea Dreptului violat chiar și când isprăvurile unui magistrat uitat de sine, nedemn de ordinul judecătoresc — formează obiectul judecării, ceace de altminteri noi am cu satisfacție numai de tot excepțional în câteva cazuri izolate a survenit până acum.

Magistratura însă nu numai prin sentințele pronunțate de ea îndreaptă viața publică.

Ea mai este — trebuie să fie azi — și busola simțitoare, care arată cu cea mai mare precizie și cea mai mică declinare dela polurile bunelor moravuri.

Căci pentru justificarea vieții publice — din cale afară decăzută în și după războiul mondial, — magistratura are astăzi o datorie excepțională, specială; să ia măsuri de ordin moral față de cei fără cinste, reușind prin aceasta ca în viața socială, în societate să fie cu sfințenie observată cinstea publică, onoarea familiară și onoarea individuală.

Această datorie impusă în orice timp, dar mai ales impusă de spiritul timpului de azi — este una dintre cele mai delicate. Ea trebuie îndeplinită cu o precauțiune extraordinară, căci în urma ei nu-i iertat să sufere nici un nevinovat.

Prin bună îndeplinire a acestei datorii magistratul condamnă pe cel necinstit, achitând totdeodată pe cel nevinovat, fără de a pronunța formal vre o judecată.

Asta o face prin atitudinea sa demnă. În privința chestiunii de onoare magistratul nu va tolera nici un echivoc, nu va lăsa neobservat nici cel mai mic viciu, nu va cunoaște nici un compromis; ci exercitând puterea sa de origine divină, va aplica și pe cale socială întotdeauna la timpul potrivit sancțiunile convenite.

Domnilor! Magistrații timpurilor anormale de acum au datoria — fiecare în cercul său social —

a răi, a opri, a înlătura și încetul cu încetul a stărpi cu totul *bârfeala*.

Aceasta boala molipsitoare mai mult strică prestigiului Neamului și Statului, ca toți criminalii cu a lor fapte rele; căci cele din urmă nu fac nici zecimea celor dintâi — devenind deja proverbială ușurința și chiar și reaua credință cu cari se aruncă învinuiri, acuzațiuni extraordinar de grave la adresa politicianilor și la adresa funcționarilor publici.

Așanarea situației deci e de a-se începe cu urgență. Mijlocul cel mai eficace ar fi — dela sine se înțelege — *presa*, dacă ar înțeta cu exagerările și învinuirile neîntemeiate.

Asta însă — durere — astăzi din motive ușor de înțeles este himeră, este utopie.

În consecință magistratura conștientă de chemarea sa — trebuie să ia inițiativa.

Noi credem — suntem ferm convinși chiar — că dacă fiecare membru al Magistraturii va respinge cu indignare bârfelile pe orice cale ar lua de ele cunoștință — ar începe o procedură de îndreptare salutară și satisfăcătoare pentru sufletele bune și dornice de Dreptate, cinste și moralitate.

Nu ca la un procedeu general — căci procedurile trebuie să fie diferite după cazuri și indivizi — ci numai ca la un exemplu fin să trimit — când Vă amintesc în materia aceasta propria mea experiență ca șef de instanță.

Premergător declar, că nici când n'am voit să iau act de învinuirile, cari pe cale confidențială în așa zisul „*mod discret*“, deci fără răspundere în consecință cu multă ușurință — de nu chiar cu rea credință — mi — s'au adus la cunoștință — relevând întotdeauna datoria șefului, care nu admite să i-se dea în prealabil crezare învinuirilor, ci dimpotrivă absența învinuitului reclamă chiar apărarea lui din partea șefiei.

Așa mi-am înțeles eu și mi-o înțeleg și azi datoria mea ca șef. Și credeți doară că denunțatorul fără răspundere la învitarea mea a voit să ia răspunderea?

Nici măcar într'un singur caz.

Evident deci că întotdeauna s'a lucrat cu cea mai mare ușurință din partea „*discrețiilor*“ și pot zice: numeroșilor denunțatori.

Ca să putem progresa în purificarea vieții publice, primul pas este să tăiem *căile de dindărăt* nu numai în viața oficială, ci mai ales în cea socială.

Căci precum pe *criminalii ordinari* după condamnare prin executarea pedepsei, până la corectare îi scoatem din societatea celor cinstiți — la fel să-i dăm afară din societatea noastră până la îndreptare și pe *criminalii extraordinari*, pe bârfitori.

La această muncă poate anevoioasă și în orice caz fără recunoștință, dar cu atât mai prețioasă Patriei și sufletelor noastre setoase de Dreptate — învit pe toți D-nii colegi când urez D-lor noi colegi bun soșit cu mult bine și deplină mulțumire sufletească!

A răspuns în numele tuturor, mulțumind Curții d-l. Consilier Alex. Ulloineanu făgăduind muncă fără preget și toată grija pentru cinstirea Curții din sânul căreia vor face parte pe viitor. Solemnitatea s'a isprăvit la orele 12.